

ENDEMIČNE I UGROŽENE BILJKE PLANINE OZREN

Platanthera bifolia (L.) L. C. M. Richard

Erythronium dens-canis L.

Lilium martagon L.

Knautia sarajevensis (Beck) Szabó

Trollius europaeus L.

Anthyllis vulneraria L.

Lilium bosniacum (G. Beck) G. Beck ex Fritsch

Planina Ozren je 1534 m visoka i obuhvata vrhove Bukovik i Crepoljsko. Planina predstavlja interesantan lokalitet s obzirom na vodni režim (bogata izvorima, prisustvo vodopada) i na ovom području mogu se naći mnoge ugrožene i endemične biljke. Lokalitet je pod velikim antropogenim utjecajem jer je jedno od posjećenijih izletišta nadomak Sarajeva

Iris bosniaca Beck

Dianthus petraeus Waldst. & Kit. subsp. *petraeus*

Na Ozrenu smo konstatovali mnoštvo interesantnih biljnih vrsta, koje su ili endemične ili ugrožene. Pored bilježenja rasprostranjenja biljnih vrsta, prikupljeno je i njihovo sjeme u fazi plodonošenja. Također, prikupljen je značajan broj fotografija endemičnih vrsta.

Lilium bosniacum - Bosanski ljiljan

Iris bosniaca - Bosanska perunika

Dizajn i tekst:
Erna Karalija

Fotografije:
Irma Mahmutović i Erna Karalija

Štampa: GrafoPrint, Zenica

Za više detalja o projektu posjetite web stranicu:
http://www.rufford.org/projects/erna_karalija

Finansijsku potporu ovom projektu i izradu ovog pamfleta omogućila je Rufford fondacija.

The
Rufford
Foundation
www.rufford.org

**Konzervacija
genofonda endemičnih
i ugroženih biljnih
vrsta planine Ozren
kroz uspostavu banke
sjemena**

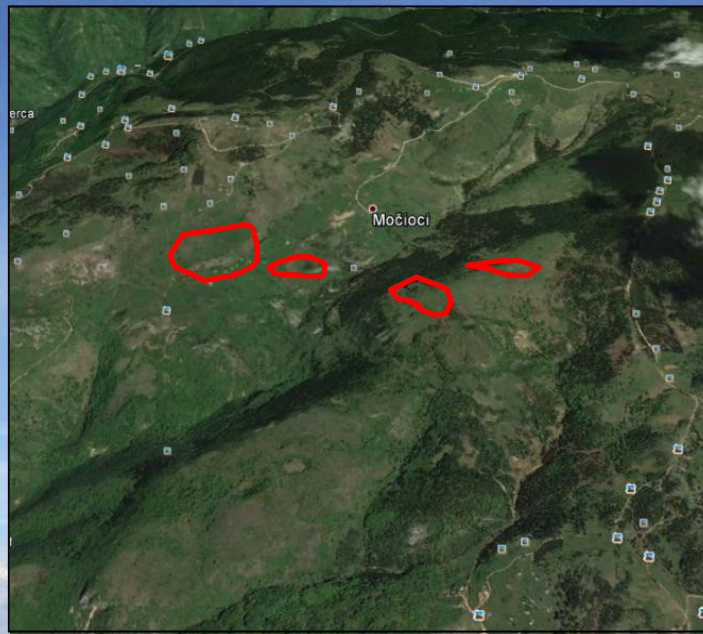
Zašto smo odabrali planinu Ozren?

- 🌿 Veliki diverzitet lokalne flore
- 🌿 Primjetan antropogeni uticaj
- 🌿 Nedostatak zaštite i upravljanja

Planina Ozren uključuje različite tipove staništa: livade, šume, kamenjare i dr. Vodopad Skakavac (98 m visine) - Spomenik prirode, jedino zaštićeno područje planine Ozren.

Na istraživanom području je prisutan veliki broj endemičnih, rijetkih i potencijalno ugroženih biljaka, kao što je *Lilium martagon*.

Lilium martagon (Zlatan, Divlji ljiljan)
Ugrožena ili ranjiva vrsta sa determinisanim arealom rasprostranjenja (označeno crvenom linijom - mapa gore) na planini Ozren.

Jedan od načina zaštite endemičnih biljnih vrsta jeste konzervacija njihovog sjemena. Ovaj projekat se fokusirao na formiranje banke sjemena kroz skupljanje sjemena na terenu, te njegovog pohranjivanja metodom Short Term Storage. Metoda podrazumijeva desikaciju sjemena, te njegovo čuvanje u kontroliranoj sredini niske vlažnosti i temperature od 4°C.

Primjer katalos kog broja:

ScLe1: *Scabiosa leucophylla*, lokalitet 1.

Detalji svakog lokaliteta unose se u Katalog Laboratorije za istraživanje i zadržavanje endemnog genofonda. Katalog sadrži i podatke kao što su: latinsko ime vrste, naziv lokaliteta, kratak opis lokaliteta, te dodijeljeni katalogski broj.

Nakon duge zime, prvi izletnici na planini Ozren najčešće opustoše livade nemarnim branjem proljetnica. Nažalost, takvim ponašanjem broj biljnih vrsta se drastično smanjuje iz godine u godinu. Izgradnja stambenih objekata na ovom području dodatno sužava areale biljnih vrsta. Svijest o zaštiti proljetnica je veoma niska, pa su izletišta najčešće prekrivena otpadom.

Educirajmo naše najmlađe da čuvaju okoliš!

Proljetnice planine Ozren

Dizajn i tekst:
Irma Mahmutović i Erna Karalija

Fotografije:
Irma Mahmutović i Erna Karalija

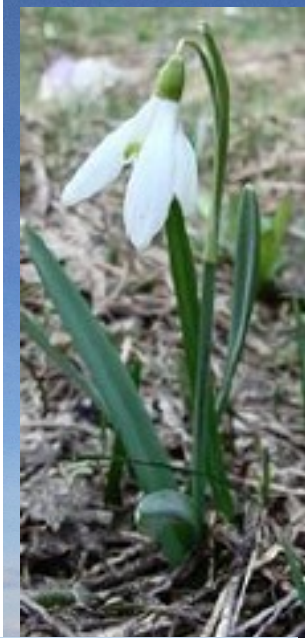
Štampa: GrafoPrint, Zenica

Za više detalja o projektu posjetite web stranicu:
http://www.rufford.org/projects/erna_karalija

Finansijsku potporu ovom projektu i izradu ovog pamfleta omogućila je Rufford fondacija.

Čuvajmo prirodu!

Galanthus nivalis L.

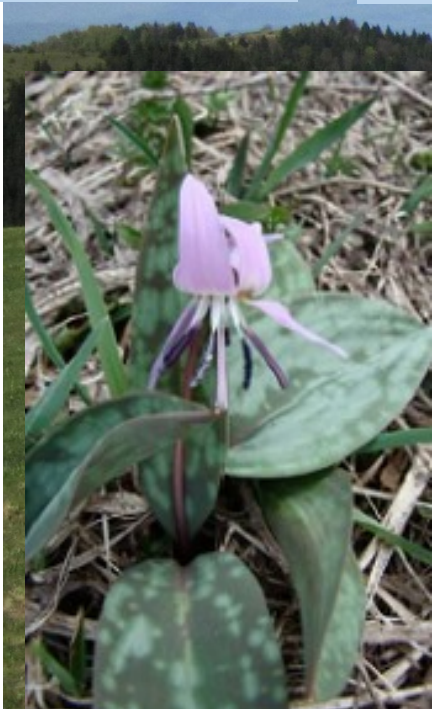
Trollius europaeus L.

Platanthera bifolia (L.) L. C. M. Richard

Lilium martagon L.

Erythronium dens-canis L.

Zajedničko svim proljetnicama je da sve cvatu u isto vrijeme, odnosno u proljeće. U botaničkom smislu, teško ih je svrstati u jednu skupinu, s obzirom da nisu povezane srodničkim odnosima. Ovo su najčešće vrlo dekorativne biljke privlačnih cvjetova, što je glavni razlog njihovog nekontroliranog branja i posljedično narušavanja integriteta cijelih populacija. Paradoksalno je to što takve biljke nakon izuzimanja iz prirodnog staništa traju vrlo kratko, dok bi sačuvane u prirodi mogle imati kontinuitet prisutnosti i distribucije.

Na planini Ozren obitava veliki broj endemičnih, ugroženih i rijetkih biljnih vrsta čije populacije se kontinuirano ugrožavaju, ne samo branjem individua, nego i gubitkom staništa na kojem žive. Kako na pomenutom području nedostaje sistem zaštite i upravljanja formiranje banke sjemena je od fundamentalne i praktične važnosti za očuvanje i zaštitu biljnih vrsta od interesa. Time se konzervira biljni genofond i otvara mogućnost revitaliziranja biljnih vrsta, bilo direktnom sadnjom, ili putem kulture *in vitro*.

Lilium bosniacum (G. Beck) G. Beck ex Fritsch

**Genofond conservation of
endemic and endangered plant
species from
Mt. Ozren through
establishment of the seed bank**

**Konzervacija genofonda
endemičnih i ugroženih biljnih
vrsta planine Ozren kroz
uspostavu banke sjemena**

Dianthus petraeus Waldst. & Kit. subsp. *petraeus*
(Karanfil krasa, Stjenoviti karanfil)

Rare or potentially endangered species
(Rijetka ili potencijalno ugrožena vrsta)

Trollius europaeus L.
(Globe Flower, Žuti jablan, Planinčica)

Rare or potentially endangered species
(Rijetka ili potencijalno ugrožena vrsta)

Lilium martagon L.
(Martagon Lily, Zlatan, Divlji ljiljan)

Endangered or vulnerable species
(Ugrožena ili ranjiva vrsta)

Platanthera bifolia (L.) L. C. M. Richard
(Lesser Butterfly Orchid, Vimenjak)

Rare or potentially endangered species
(Rijetka ili potencijalno ugrožena vrsta)

Silene sendtneri Boiss.
(Sendtnerova pušina)

Rare or potentially endangered species
(Rijetka ili potencijalno ugrožena vrsta)

